

Viðtakandi: Borgarráð

Sendandi: Mannauðs- og starfsumhverfissvið

Reykjavík, 25. nóvember 2024

MSS24090173

UMSÖGN

Umsögn mannauðs- og starfsumhverfissviðs um tillögu borgarfulltrúa Sósíalistaflokks Íslands um samvinnuvettvang til höfuðs misnotkunar vinnuafis.

Borgarfulltrúi Sósíalistaflokks Íslands lagði fram svohljóðandi tillögu um samvinnuvettvang til höfuðs misnotkunar vinnuafis á fundi borgarstjórnar 1. október sl.:

Borgarstjórn Reykjavíkur samþykkir að koma á fót samráðs- og samvinnuvettvangi með verkalýðshreyfingunni sem hittist með reglulegu millibili, til dæmis mánaðarlega. Tilgangur hans væri að vinna saman gegn því að komist sé upp með brot gegn starfsfólki þeirra fyrirtækja sem borgin kaupir þjónustu af, undirverktaka þeirra eða annarra í virðiskeðjunni. Hann væri skipaður fulltrúum þeirra stéttarfélaganna sem semja um þau störf sem um ræðir, eða í þeim tilfellum sem félögin sjálf óska eftir því, heildarsamtaka sem félag veitir umboð til setu á fundum fyrir þeirra hönd. Skrifstofu borgarstjórnar væri falið að tilnefna fulltrúa Reykjavíkurborgar í samstarfið.

Greinargerð

Brot á vinnumarkaði eru útbreidd í ýmsum starfsgreinum, en umfang þeirra er enn nokkuð órætt og erfitt hefur reynst að ná utan um umfangið og vinna skipulega gegn þeim. Opinberir aðilar eru berskjaldaðir fyrir því að styðja við brot gegn vinnuafli þar sem þau eru fyrst og fremst kostnaðar-/hagnaðardrífir, en rík skylda er á hinu opinbera að taka lágstu tilboðum í verk. Má ganga að því sem vísu að líkur á brotastarfsemi séu yfir meðallagi í tilfelli lágstu tilboða.

Með tilkomu laga um keðjuábyrgð færðist ríkari ábyrgð á hið opinbera sem verkkaupa en þó hafa opinberir aðilar oft litla yfirsýn neðar í keðjunni. Sömuleiðis hefur reynst erfitt fyrir stéttarfélögin að hafa eftirlit með því sjálf hvort félagsmaður sem til þeirra leitar vegna kjarasamningsbrota sé staddur í keðju sem opinber aðili á að bera ábyrgð á samkvæmt lögum um keðjuábyrgð, og tilkynna brotin til og virkja þann aðila ef ástæða þykir til þess. Því er það tillaga sósíalista að höfðu samráði við starfsfólk lögfræði- og vinnumarkaðssviðs Alþýðusambandsins og fleiri aðila verkalýðshreyfingarinnar að Reykjavíkurborg stofni vettvang þar sem getur átt sér stað reglubundið samtal, upplýsingamiðlun og samvinna um mótun ferla sem myndu stuðla að betra eftirliti með því að launafólk sé ekki hlunnfarið í viðskiptum Reykjavíkurborgar.

Reykjavík

Umsögn

Óskað var eftir umsögn mannauðs- og starfsumhverfissviðs 16. október sl.:

Eins og fram kemur í tillögunni eru ákvæði í löggjöf hér á landi sem ætlað er að sporna við misnotkun á vinnuafli í opinberum innkaupum og vinna gegn félagslegum undirboðum, sbr. ákvæði gr. 88. a í lögum nr. 120/2016, um opinber innkaup, sem kom nýtt inn löggjöfina árið 2020, sbr. lög nr. 37/2019. Er þar lögð sú skylda lögð á aðalverktaka að hann tryggji og beri ábyrgð á að allir starfsmenn, hvort sem eru starfsmenn hans, undirverktakar eða starfsmannaleigur, sem koma að framkvæmd verksamnings, fái laun, starfskjör, sjúkra- og slysatryggingar og önnur réttindi í samræmi við gildandi kjarasamninga og lög.

Ofangreint lagaákvæði um keðjuábyrgð gildir aðeins ef um verksamning er að ræða að undangengnu útboði samkvæmt lögum um opinber innkaup. Opinberum aðilum, s.s. Reykjavíkurborg, ber sem kaupanda skylda til að gera grein fyrir ábyrgð aðalverktaka í útboðsgögnum.

Mikilvægt er, ef slíkum samvinnuvettvangi verður komið á fót, að verklag verði skýrt sem og hlutverk og ábyrgð þeirra aðila sem að honum koma. Þá verði gætt að því að verklag og hlutverk þessa samvinnuvettvangs verði í takt við gildandi lagaumhverfi og tekið mið af hlutverki annarra aðila. Mikilvægur þáttur í skýru vinnulagi myndi byggjast á greiningu á því hvenær sé rétt að bregðast við af hálfu Reykjavíkurborgar og hvenær af hálfu annarra opinberra aðila, s.s. Vinnueftirlitsins. Tryggja þarf að þeir aðilar sem sinna eftirliti á vettvangi borgarinnar og eru sérfræðingar í öryggi á framkvæmdasvæðum og í mannvirkjagerð eða sérfræðingar í hollustuhátta-, matvæla- og mengunarvarnaeftirliti hafi skilgreindan vettvang til að koma á framfæri ábendingum. Þá er einnig rétt að benda á mikilvægi fræðslu og þjálfunar fyrir þá sem koma að þessum málum.

Rétt er að fram komi að af hálfu Reykjavíkurborgar er lögsta tilboði ekki alltaf tekið heldur besta tilboði og því fleira sem kemur inn í mat á því hvaða tilboði skuli tekið heldur en verð, en þær upplýsingar sem fjallað er um í tillögunni eru mikilvægar við ákvörðun um það hvað telst besta tilboð.

MOS telur brýnt að umbætur verði gerðar í þessum málum og lítur það jákvæðum augum að komið verði á fót samvinnuvettvangi eins og þeim sem tillagan gerir ráð fyrir til að vinna gegn misnotkun á vinnuafli þannig að sem best verði tryggt að slíkt eigi sér ekki stað á vettvangi borgarinnar. Af hálfu sviðsins er litið svo á að Reykjavíkurborg muni þannig enn frekar leggja sitt af mörkum til að tryggja að starfsfólk sem starfar á vettvangi borgarinnar fái laun og réttindi samkvæmt gildandi kjarasamningi og löggjöf enda þótt það teljist ekki til starfsfólks borgarinnar sem slíkt.

Loks er rétt að gera grein fyrir að málefni þetta kemur venjulega ekki til kasta MOS heldur heyrir það undir umhverfis- og skipulagssvið. Af hálfu MOS var því haft samráð við USK við gerð þessarar umsagnar. MOS er reiðubúið að koma að vinnu samráðsvettvangs verði honum komið á fót eins og tillagan gerir ráð fyrir.

Virðingarfyllst,
Lóa Birna Birgisdóttir,
sviðsstjóri mannauðs- og starfsumhverfissviðs

Reykjavík